

SLOVENSKI NAROD.

lahja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogrsko deželo za vse leto 25 K, za pol leta 13 K, za četrt leta 6 K 50 h, za jeden mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 5 K 50 h, za jeden mesec 1 K 90 h. Za pošiljanje na dom računati se za vse leto 2 K. — Za tuje dežele toliko več, kolikor zmanjša poština. — Posamezne številke po 10 h. Na naročbo brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Za oznanila plačuje se od štiritopne petit-vrate po 12 h, če se oznanilo jedenkrat tiska, po 10 h če se dvakrat, in po 8 h, če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvolé frankovati. — Rokopisni se ne vračajo. — Uredništvo in upravnštvo je na Kongresnem trgu št. 12. Upravnštvo naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari. — Vhod v uredništvo je iz Vegove ulice št. 2, vhod v upravnštvo pa s Kongresnega trga št. 12.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34. — „Národna Tiskarna“ telefon št. 85.

Ravnopravnost pri sodiščih na Koroškem in Štajerskem.

Poslanci dr. Ploj in tovariši so dne 7. maja podali naslednjo, na justičnega ministra naslovljeno intarpelacijo:

C. kr. okrajno sodišče v Celovcu se je pred kratkim v kazenski zadevi proti tajniku Rozmanu zaradi kolportaže branilo, v slov. jeziku storjeno obtoženstvo izpoved v tem jeziku protokolirati, v tem jeziku razglasiti sodbo in jo pismeno izgotoviti. Potom pritožbe poklicano višje sodišče je pritožniku dalo vedeti, „da ni v tej stvari našlo ničesar ukreniti“.

S to odločbo, ki ima čez ta konkretni slučaj segajoč principijalen, splošen pomen, ker se ne kaže kot produkt posameznega, nego prav v sednih okrajih koroških in spodnještajerskih močno razširjenega pravnega razumevanja, se je Slovencem kratko malo odrekla pravica, na njih dedni zemlji pred državnimi oblastnjami govoriti v svojem materinem jeziku za slučaj, če je stranka slučajno nemškega jezika zmožna.

V tem postopanju okrajnega sodišča celovškega tiči eklatantno kršenje po državnih osnovnih zakonih zajamčene ravnopravnosti in preziranje pozitivnih predpisov kazenskopravnega reda, odklanjajoča odločba višjega deželnega sodišča v Gradcu pa pomeni kričeče odrekanje pravice.

Jezikovno vprašanje je za kazensko postopanje v § 163. in 198. kaz. pr. r. urejeno na vsak dvom izključno način tako, da je določeno, da se morajo izpovedi zaslišancev v vsakem slučaju zabeležiti v tistem jeziku, v katerem so bile storjene. Celo če ta jezik ni sodni jezik in je treba poklicati tolmača, je izpoved zapisati v tistem jeziku, katerega je rabil zaslišanec. Ti za preiskavo dani predpisi veljajo tudi za glavno obravnavo, pri kateri je po § 271. kaz. pr. r. posamezne točke na zahtevanje strank celo dobesedno sprejeti v zapisnik, kar se more vendar

le zgoditi, če se piše zapisnik v tistem jeziku, v katerem je bila storjena izpoved.

Podobni slučajji, kakršen je uvodoma omenjeni, se — žal — primerjajo pri sodiščih na Koroškem vsak dan, pri sodiščih na Sp. Štajerskem pa prav pogostoma; proti navedenim predpisom kazenskopravnega reda se tako pri predpoizvedbah kakor pri preiskavah pri sodnih dvorih in okrajnih sodiščih na Koroškem in na Sp. Štajerskem vedno greši.

Zaradi tega se je tako pri višjem deželnem sodišču kakor pri justičnem ministru podalo že brez števila pritožeb, žal, da brez uspeha; da, dobi se mnogo zaostalih ljudi, katerih juristična reputacija ne ovira, to preziranje državnih osnovnih zakonov iz leta 1867., kazenskopravnega reda iz leta 1873. in ukaza o. kr. justičnega ministarstva z dne 18. aprila 1882 št. 20513 ex 1881, s katerim se je uredilo vprašanje o rabi deželnonavadnih jezikov za sodno okrožje celjsko in za slovenske in jezikovno mešane sodne okraje na Koroškem opravičevati s sklicevanjem na neki ministriški ukaz iz leta 1862, ker je ta ukaz pred štiridesetimi leti zahteval, da se rabi slovenski jezik le po možnosti. Da so bili mej tem ustvarjeni zakoni, ki to obvezno predpisujejo, se namenoma ignorira, kajti tega pač ni misliti, da bi nekaterim sodnikom dotične, popolnoma jasno glasečese zakonske določbe še vedno ne bile znane. Tega pač ni treba dokazovati, da je generacija sodnikov, ki sedaj Slovencem pravico kroji, v štiridesetih letih, kar veljajo navedeni zakoni, imela časa dovolj, se naučiti jezika tistega naroda, mej katerim opravlja svojo službo; ravno tako ni treba šele dokazovati, da tisti sodnik ne izpolnjuje dolžnosti, kakor je s prisego obljubil, da bo pravico vsem jednako delil, kdor se ni potrudil naučiti se popolnoma jezika prebivalstva, dasi več let živi v kakem slovenskem kraju, in ki — kakor v posmeh novemu ustnemu postopanju — obravnava s pomočjo svojega pisarja ali svojega uradnega sluga.

Ker so bile vse v posameznih slučajih podane pritožbe brez uspeha, vprašamo Nj. ekscelenco gospoda justičnega ministra:

1. Ali hoče Nj. ekscelencia Rozmanov slučaj preiskati, in tako okrajnemu sodišču v Celovcu kakor tudi višjemu sodišču v Gradcu dati zaslužena očitanja?

2. Naznaniti vsem sodnikom na Spodnjem Štajerskem in v slovenskem delu Koroške na vsak dvom izključno način, oziroma jih spomniti, da ima v teh okrajih vsakdo nedotakljivo pravico, posluževati se pri vsaki državni oblastnji ustno in pismeno slovenskega jezika, ne glede na to, če je zmožen nemškega jezika ali ne?

3. Ali hoče te sodnike dalje spomniti, da v omenjenih okrajih vsak sodni uradnik protizakonito postopa, kdor v slovenskem jeziku storjene izpovedi ne protokolira v slovenskem, ampak v kakem drugem jeziku?

4. Ali hoče končno Nj. ekscelencia v tistih slučajih, v katerih se izkaže, da izvira preziranje slovenskega jezika od toč, ker dotični sodni uradnik tega ni zmožen, poklicati na najstrožji odgovor vse tiste, ki so povodom kompetence proti svoji boljši vednosti, v nasprotju z dejanskimi razmerami, potrdili, da je prošnik zmožen slovenskega jezika, ter s tem zapeljali justičnega ministra in provzročili imenovanje uradnika, ki glede znanja slovenskega jezika za svoj urad ni zmožen?

V Ljubljani, 17. maja.

Vprašanje vodnih cest:

Pododsek vodocestnega odseka je sklenil sledeče predloge glede vladnega načrta: S 75 milijoni kron, ki so določeni za regulacijo rek na Češkem, Moravskem, v Šleziji, Galiciji, na Zgornjem in Spodnjem Avstrijskem ter se vzamejo iz državne blagajne, je pododsek zadovoljen. — § 5. predloge, naj se izpremeni tako, da se začne izvrševati kanali, glede katerih se je dogajalo, koliko bodo prispevali interesentje, vsaj do leta 1903. — Določba, da se začne regulacija rek pred izvršitvijo kanalov, se v tekst predloge ne sprejme, pač pa dostavek,

ki določa, da se začne izvrševati regulacija vsaj hkratu s kanali. Glede prispevka dežel k regulaciji rek se sprejme predlog Poljakov, ki določa 7½%. Vlada tega predloga ne bo sprejela, ker zahteva, da prispevajo dežele 28%.

Liguorljanec obsojen.

Vse avstrijsko časopisje se bavi z obsojbo patra redemptorista Kopfa, ki je bil zaradi svojih nenravnih činov proti šolskim otrokom v Goessu te dni v Ljubnu obsojen na 6 mesečno poostreno ječo. Slučaj Kopfa je tipičen, zato se peča z njim časopisje obširno ter prinaša cele članke. Kopf je tip večine sedanje politikujoče in fanatične duhovščine. V svojem javnem nastopanju je bil zagrižen sovražnik in preganjalec časopisja, ki se upa pisati resnico tudi o nedotakljivi duhovniški kasti. Besno je hujskal proti svobodomiselnim listom ter jih nazival nemoralne, pohujšljive, svinjske. A kakšen je bil ta zastopnik bojevitih politikov v talarju, to je pokazala sodna obravnavo v Ljubnu. Sam drž. pravdnik je naglašal, da so taki duhovniki največji škodljivci katoliške cerkve in najhujši izpodkovovalci vere v srcih mladine in starišev. Kopf se je branil s tem, da je trdil, da je ravnal le po spovednih določilih katoliške cerkve ter se branil, sklicujé se na spovedno tajnost, povedati, kaj je delal z deklicami v spovednici. Kopf se je čutil opravičenega za dejanja, ki so po državnih zakonih splošno kazniva, ker so najnemoralnejša ter za otroke dušna in srčna smrt. Ta pater je hotel torej zavzemati izjemno stališče med ljudmi ter zahteval, da bodi njemu dovoljeno to, za kar je kaznovan vsakdo. Slučaj Kopfa je tipičen in kaže, da opravljajo plemenito delo oni listi, ki pazijo na duhovništvo in naznanjajo svetu njegove pege, saj je gotovo, da bi se brez teh listov pojavljali Kopfi predrzno in samozavestno v vsakem gnezdu brez strahu pred kaznijo.

Vojna v Južni Afriki.

Glede operacij Burov je došlo več različnih vestij. „Morningpost“ javlja po spo-

LISTEK.

Umetnost Čehov.

Zlata metropola češka stoji v najkrajšem razcvitanju svojega umetniškega življenja. Čehi imajo sedaj na polju umetnosti prvenstvo v Avstriji. Dunajska secesija peša, Čehi pa napredujejo in umetniki, ki izhajajo iz njihove srede, zbujaajo svetovno pozornost. V zimi je društvo „Manes“ priredilo svojo izložbo, ki je potem v Beču vzbudila toliko zanimanja. Po starem reku pa „nemo propheta in patria“ je bilo navdušenje v Pragi za to izložbo precej hladno in šele po izvanrednem uspehu na Dunaju so začeli časopisi prinašati toplejše razprave. Uprka pojde sedaj v Berlin, Bilek pa ima svoj oddelek na letošnji izložbi v Rudolfinumu.

V januarju so bili v obrtnem muzeju razstavljeni načrti za Husov spomenik — preko dvajset osnutkov, med njimi nekoliko prave umetniške vrednosti. Ladislav Saloun je dobil prvo nagrado. Njegov načrt je osobito znamenit radi živahnosti in velike dramatične sile, katero dihajo njegove figure. Na propovednici je naložena gromada s Husom, pod njo je zbrano ljudstvo s kosami, vilami, cepci v najživahnostnejših pozah. Skoro neko mistično moč

imata dva načrta Sucharde in Kotěre. To-liko, da ne brez vseh arhitektoničnih pomočkov se dviga v sredi kip Husa, brez podstavka. Predstavlja Husa, kako gre po zemlji velik in vzvišen nad vse zemsko.

Velika monumentalna slika V. Sochorja, ki je bila razstavljena na svetovni izložbi v Parizu in katero je nakupil cesar za 40.000 kron za vojniški muzej, zbuja ne le po svoji nenavadni dimenziji, ampak tudi po sujetu in po svoji umetniški vrednosti vseobče zanimanje. Sochor je znan slikar bojev in vojaškega življenja. „Napad konjeništvá v Stezeticu leta 1866“ je skušal kolikor najvestnejše predočiti, in v resnici velika naloga je, prikazati metež živinskih in ljudskih tel, konj in jezdecev v največjem gibanju. Vendar je Sochorjeva slava pri splošni publiki mnogo večja nego v umetniških krogih, kar je lahko umevno.

Mladi slikar Vochoč je vsekakor bolj simpatičen. Njegova izložba v „Narodnem domu“ na Vinogradih ima nekoliko prelepih stvari, osobito portretov. Realizem izrazov in barv njegovih portretov je dotiran do skrajne meje, v karakteristiki oči in pogleda pa je naravnost dovršen. V krajinskih slikah je mnogo slabši, le nekaj dobrih stvari je med njimi. Njegove slike svete gore Athosa v Macedoniji pričarale so nam ves kras juga pred oči. Poezija, ki diha iz teh starih samostanov ob modrih

zalivih ali med zelenjem gozda, teh gradov, cerkev, trdnjav, tega kaosa stolpov, kapelic, zidov in visocih obklopov, po katerih se sprehajajo srbski, grški ali bolgarski menihi, ni delo slikarja, — ki je včasih jako leseno, brez vse perspektive risal te krasote na platno, — ampak nas samih, v katerih tako globoko spi občudovanje vsega romantičnega, neznanega in zagonetnega. Bogata zbirka okraskov in ornamentov za knjige, katere je Vochoč v teh samostanih prerisal iz svetih evangelij in kartonov, nam priča, koliko umetnosti in lepote počiva neodkritih za zidiniami iztočnih samostanov, ki prhni in premineva, ne da bi se kdo našel, ki bi dvignil zaklad in ga dal Evropi. — Vochočeve slike iz Bolgarije, njegove ciganske in armenske ulice so bolje. — Vendar se mora vpoštovati, da pomankljivost nekaterih slikarjevih del, osobito onih s svete gore Athosa, izvira tudi iz drugih vzrokov. Oddaljenost od sveta in popolno omejevanje njegovega občevanja na menihe tekem celih deset mesecev, pomankanje zveze z ostalim kulturnim svetom, — ni mogel dobiti celo materiala in barv, — je v celoti gotovo učinkovalo na njegovo delo.

Pred štirinajstimi dnevi zaprla se je izložba „Jednote umělců výtvarných“ v „Stajgru“. Središče pozornosti je tvoril oltar Jana Kastnerja in „šole“,

t. j. c. kr. umetniško-obrtne šole v Pragi. Kastner je slikar, kipar in arhitekt. Oltar je pri vsej originalnosti docela „češki“, lahko si ga človek misli v mali vaški cerveci. Figure so jako živo izdelane. Marija sedi z Jezusom v pozlačenem stolu, ki jako spominja na današnje moderno. Ozadje tvori na platno slikana slika praških Hradčan, kar daje vsemu oltarju neki posebni milieu. Spodaj stoji sv. Ljudmila in patron Češke. Gube obleke so tako lahke, naravne in neprisiljene, da se je čuditi; tudi barve, katere je Kastner upotrebil, so jako srečne, le obleka Marije je nekoliko preveč vaško živahna. Sploh je znal umetnik jako srečno spojiti pristno narodne češke motive z modernimi.

Vilim Arnošt ima dva doprsna kipa, ki sta pravi mojstrski deli svoje vrste. Podoba barona dra. Fr. L. Riegra se odlikuje z osobito vestnostjo in naravnostjo, podoba slikarja S. pa naravnost presenetljive. Toliko živahnosti, življenja, kakorekoč gibanja v obrazu, da se redkokdaj vidi kaj podobnega. Partija krog oči in ust je izvedena s posebno pazljivostjo. Lehki koketni nasmešek, ki odkriva gornjo vrsto zob in lahkomisljeno mežikajoče oči so najzavratnejša karakterizacija mladega umetnikaslikarja, katerega je hotel Arnošt predočiti.

Zanimivi so načrti Františka Rousa za spomenik Aleksandra II., „carja osvobo-

ročilih iz Bruslja, da se v ondotnih transvaalskih krogih govori, da pojdejo v kratkem na bojišče sledeči oddelki Burov: 9000 mož pod Botho, 5000 pod Dewetom, 2500 pod Delareyem, 1500 pod Kruitzingerjem, po 1000 mož pod Malanom in Herzogom in 800 pod Fouchetom. Iz Rosmedda pa so poročali 15. t. m.: Neuradno se javlja, da je Dewet zopet vdrl v Kaplandijo in da stoji z velikim topom pri Znorbergu. V bližini se je pojavilo več malih burskih oddelkov. Po vesteh iz Nauporta se je izvedelo, da je pred nekaterimi dnevi vdrl v Kaplandijo nov, okoli 100 mož močan oddelek Burov. Iz Gradoka pa poročajo, da se je vršila pri Maraisburgu v torek praska, v kateri so bili Angleži tepeni. Iz Pretorije javljajo, da so avstralski strelci ujeli 27 mož oddelka Pretoriusa ter druge razgnali. Kje in kdaj se je to zgodilo, tega angleški listi ne povedo, kar je sumljivo. Iz Londona poročajo, da se je v Credfortu vršil občni zbor ali shod liberalnih političnih društev. Na tem shodu je predsednik Watson grajal južnoafričansko politiko angleške vlade na najostrejši način. Sklenila se je resolucija, s katero zahtevajo liberalna politična društva, naj se da burskima deželama popolna samouprava.

Dopisi.

Ponikve ob južni žel., 16. maja. Šmarsko „Kat. politično društvo“ torej ne bo v nedeljo 19. t. m. zborovalo na Ponikvi, pač pa bo privedlo shod tukajšnje bralno društvo. To je precej jednako, kajti na shodu se bodo šopirili vsi tisti gospodje, ki piskajo na klerikalni klarinet v „Kat. političnem društvu“ in brez dvoma bodo na shodu nepolitičnega bralnega društva ti gospodje tudi zapiskali kako politično poskočnico. Naše bralno društvo je kilav otrok, ali da govorimo s „Slov. Gospodarjem“ kilav pankert farovških gospodov. Kar se v farovžu rodi, nič dobro ne stori, pravijo ljudje, in tako je tudi res. Naše bralno društvo je imelo že pri porodu kal boleznj v sebi in nič mu ni pomagalo, da so ga božali in cartljali razni klerikalni botri in strici in še celo teti Kočna Katra in Pajkova Anča ga nista mogli scajtati. Zaduhel farovski zrak ni bil ugoden za rast in razvitek takega mladega otroka, ki je imel živeti med kmeti. To naj uvažujejo tisti, ki hočejo sedaj še enkrat dati zdravila hirajočemu farovškemu otroku. Če hoče naše bralno društvo živeti, mora ven iz farovža in mora dobiti druge pesterne, kakor jih je sedaj imelo, sicer bo kmalu umrlo za jetiko. — Prav za prav ne potrebuje jemo na Ponikvi bralnega društva, ker imamo ljudsko knjižnico, v kateri je že približno 1000 knjig, ki se brezplačno izposojujejo ljudem in ker imamo v narodnih gostilnah na razpolago časnike, kakor „Slov. Narod“, „Slovenec“, „Domovina“, „Slov. Gospodar“,

ditelja“ v Zofiji, akoravno je Rousov način že precej star in obrabljen. Vsekakor sta kipa generala — Gurka in Skobeleva mnogo znamenitejša nego glavna skupina: car Aleksander II. na konju, ki nima pravega razmerja; tako je n. pr. car v primerih konju naravnost mal in neznan. — Nagrobnik Rousov je bolji in tudi ideja sama je vrlo hvaležna: mlada deklica se naslanja v naročje starki. Detajli so izvrstni.

Male plastike Ludéka Wurzela so jako prikupljive. Nekatere so prodane po tri in večkrat. No, njegovi mali kipi so kakor ustvarjeni, da dičijo moderno pisalno mizo ali eleganten salon.

M. Aleš ima dve skioi za freske in jako srečen karton iz češkega malomestnega življenja, ki nam kažejo starega Aleša z imenitnim humorjem in spretno roko.

Kolekcije Jeneweina pa so pravi biseri. Češka je lahko ponosna na svoje umetnike. Koliko časa je, kar so zasuli po svetu in vedno se več njihovo število, kakor gobe po dežju stopajo v javnost. M. u. h. a, Bilek, Holárek, Uprka in zdaj Jeneweina, od katerega je bil ciklus „kuga“ izložen v reprodukciji. Reprodukcijske so tako izvrstne, da jih je imel mnogi za original. Ciklus sam je pretresljiv. Vse grozote „črne smrti“ je narisala spretna umetniška roka. Človeka zazebe v srce, kadar glede karton, na katerem je umetnik načrtal ubitega zdravnika, katerega je razdivjano ljudstvo v svojem

„Rodoljub“, „Domoljub“, „Slov. List“, „Kmetovalec“, „Narodni Gospodar“ in še več drugih. Ti listi se vsi zastonj na razpolago in jih lahko kmetje dobivajo, ne da bi kaj plačali. V bralnem društvu se mora placevati na leto po 1 gl., to je za kmeta preveč. — „Slov. Gospodar“ je prinesel najprvi vest, da bo na Ponikvi zborovalo „Kat. politično društvo“ iz Šmarje, ker pa zavedni ponikovski gostilničarji niso dali temu društvu na razpolago svojih prostojov, se je stvar zasukala, in naši duhovni gospodje so sklenili prirediti v Šmarji shod bralnega društva, na kateri pridejo govoriti zunanji govorniki. Šmentana, to pa to. Menda še prideta celo šentvidski otrobar in mariborski krmežljavec. To se bo politizovalo in zabavljalo na naše vrle slovenske kmete, ki so osnovali „Slovensko kmetško društvo“. Prireditelje shoda svarimo pred tem, politično oblastvo pa opozarjamo na to, da potrebno ukrene, da se ne bo kaj takega pripetilo, kakor se je v Dramljah. Najnovejša politika klerikalnih hajskačev se je vrgla sedaj na bralna društva, češ, tukaj lahko govorimo o vsaki stvari in tudi o politiki, ker ni nikdar kakega vladnega zastopnika zraven. Klerikalci zlorabljajo bralna društva v svoje politične namene. Na Ponikvi lahko postane take poskus klerikalcev nevaren, ker je ljudstvo vsled hujkanja duhovnikov proti kmetški organizaciji in proti „Slov. kmetškemu društvu“ razburjeno. Torej pozor!

Gradec, 14. maja. Včeraj opoldan se je vršila v slavnostno okrašeni auli tukajšnje vseučilišča promocija sub auspiciis imperatoris doktorjem modroslovja gospoda Fr. Ilesiča, profesorja ljubljanskega učiteljskega vdeležila se je te slovesnosti mnogo slovenskega občinstva, zlasti so bila akademična slovenska društva skoraj polnoštevilno zastopana; pa tudi nemškega graškega občinstva je bilo lepo število. Od vlade je bil prisoten namestnik grof Clary s spremstvom. V imenu akademičnega senata je otvoril slavnost dekan filozofske fakultete profesor dr. Luick. Na to je pozdravil rector magnificus prof. theol. dr. Weis gospoda promoventa in povdarjal izredno čast, ki je doletela s to promocijo ne samo gospoda kandidata, ampak tudi graško alma mater. Gospod Ilesič je v običajnem predavanju razmotrival nekatera jezikoslovska filozofska vprašanja. Ker se predavanje, kakor upamo, približi, imeli bodo krogi, ki se za take stvari zanimajo itak priliko seznaniti se z njim natančneje. Dvorni svetnik profesor dr. Krek je na to kot promotor prečital znano promocijsko formulo. Namestnik grof Clary je v daljšem nagovoru posebno povdarjal socijalno politični moment, ki igra tudi tam, kjer se vihte „uma svitli meči“, prevažno ulogo; omenjal je, da si je gospod Ilesič s svojo lastno močjo po mnogih nezdah priboril konečni uspeh, dasi je sin ubogih starišev, častital mu je na Najvišjem odlikovanju in

groznem strahu pred smrtjo kamenalo in vrglo za plot. Na kolu visi njegova obleka in kovčec z medicinskimi steklenicami. Na plot je drhal s krvjo ubitega napisala kletvo in posmeh zdravnikom. Takoj poleg je divja, strašna orgija, v kateri besne zdravi in že bolni v satanski razuzdanosti. Krvavožolta, strupena atmosfera leži nad njimi, kakor nevidljiv grozen strah, ki se jim je zagrizel v srce in pamet. — Triptihon „izdajalec Juda“ je jednako strašen, poln obupa in groze. Kakor velika, strašna pošast iz pekla visi Juda obešen na veji in krokerji posedajo krog njegove glave. — Karton „samomorilec“ je pretresljiv radi svoje težke tragike in nekega divjega humorja. Onkraj zida od pokopališča leži lesena krsta med kopri vami. Raztrgan potepuh sedi v sredi na nji, kakor da jezdi konja in se smehlja cinično. — Jeneweina riše velike, monumentalne, impozantne postave, neki poseben strah zadržti gledalca v duši pred temi fanatičnimi obrazi, pred temi orjaškimi ljudmi s težkimi, tragičnimi kretnjami. In one barve, pridružene in tajinstvene v strašljivem žoltem svetlu! Celo pokrajina je težka in grozna, kjer jo riše. Umetnost Jeneweina je velika, gospodujoča, neusmiljena in sugestivna. Z velikimi potezami riše svoje velike ideje.

Mistični bizantinski svetniki Franta Urbana nas vodijo pod visoke oblake, polutemnih, tihih cerkev. Urban ne hodi

mu izročil cesarjevo vidno znamenje tega odlikovanja, povdarjajoč, da vladar jednako ljubi vse svoje narode brez razlike jezika in narodnosti. Gospod doktor Ilesič je ob koncu izrazil svojo zahvalo za to odlikovanje, na kar so po obširni dvorani zaorili močno živio klici.

Slovenska Matica.

124. odborova seja v sredo dne 13. vel. travna leta 1901.

Navzočni: Gg. Fr. Levec (predsednik); A. Funtek, P. Grasselli, A. Koblar, dr. J. Lesar, Fr. Orožen, R. Perušek, M. Pleteršnik, S. Rutar, dr. J. Starč, I. Sušnik, dr. A. Ušeničnik, I. Vavrš, Fr. Wiesthaler in V. Zupančič (odborniki); E. Lah (zapisnikar). Skupaj 18.

Na znanje se vzame, da je ministristvo za bogočastje in nauk društvu dovolilo državno podporo, za sedaj za dobo treh let od letos počenši v letnem znesku 1000 kron, in da se je Matica za dovolitev te podpore po posebni deputaciji iz odbora (gg. dr. Lesar, Levec in Wiesthaler) na pristojnem mestu zahvalila.

Sklene se „Hrvatski Matici“, ki je društvu po posebni deputaciji (gg. Kostrenčič, dr. Musič in dr. Hoič) dne 14. maja travna t. l. slovesno podarila krasen izvod „Spomen-cvieteča“, spominske knjige dr. Strossmayerjeve, izreči za to darilo pismeno zahvalo.

Izvoli se odsek treh odbornikov (gg. Orožen, Perušek in Šubio), ki naj bi po inicijativi društva „Pravnik“, v zvezi s 3 odposlanci tega društva in pa s tremi zastopniki „Ziravniške zbornice“ pričel s pripravami za poljudna predavanja, koja naj bi se letošnjo jesen vršila v Ljubljani.

Odobri se po nekaterih pojasnilih tajnikovih zapisnik o 123. odborovi seji, kojega sta pregledala in potrdila odbornika, profesorja Funtek in Orožen. Današnjemu zapisniku bosta overovatelja odbornika, prof. Pleteršnik in ravnatelj Wiesthaler.

Odbornik prof. Orožen se naprosi, da letos o Binkoštih osebno na Dunaju končno uredi vprašanje o izdaji „Slovenskega zemljevida“, če le mogoče pri vojaškem geografskem zavodu, sicer pa pri Hoelzlu.

Odobri se dnevni red XXXVII. rednemu občnemu zboru, ki se bo vršil v ponedeljek, dne 3. rožnika t. l. ob petih popoldne v mali dvorani „Mestnega doma“ na cesarja Jožefa trgu.

Odobre se računi za leto 1900, ki so društvenikom v Matici pisarni na ogled, in ki jim bodo pri občnem zboru tiskani na razpolaganje.

Na znanje se vzame tajnikovo poročilo o poverjeništvih, o društvenikih, o knjižnici in o knjižni zalogi.

Novoga poverjenika so dobila Selca, imata ga pa dobiti Doberla ves in Ilirska Bistrica.

Od zadnje seje je društvu pristopilo 32 letnikov. Za lani je Matici plačalo udnino 2751 udov, za letos doslej 419.

Knjižnici je od zadnje seje prirastlo

za staro, afektirano šablono, njegovi svetniki niso vsiljivi, kričeči ljudje, — v mirni poeziji, v dolgih, krasnih linijah, v finih diskretnih in vendar bogatih bojah stojé pod svojimi svetimi gloriolami in nekaj pobožnega se prikade človeku v srce.

Najznamenitejše izmed slik so stvari iz umetniške zapuščine Karla Seiferta. Slikal je par sto sladkih, šablonskih ženskih obrazov za „zlato Prago“ in nekatere družinske nemške liste, ki so bili tako polizani, da bi komaj kdo iskal za njihovim duševnim očetom kaj posebnega. In vendar je bil Seifert umetnik redke nadarjenosti. Njegove slike iz početka njegove slikarske kariere so umotvori, izvanredno dospeli, polni poezije, z dobro tehniko in finimi bojami. Njegovo „pokopališče na kmetih“ z malo belo cerkvico na bregu in dalekim pogledom v žalostno, težko, deževno pokrajino, z blatno cesto in težkimi, ogromnimi, sivimi oblaci diha tako sugestivno melanholijo, tako neodoljivo otožnost, da čisto z razboleno dušo pogledamo na okvir, kjer je pričvrščena vejica lovora s črnim florum, kakor pozni tribut umrlega umetnika. — Življenje ga je strlo že davno prej, umetnost mu je morala postati dekla, ki mu je služila kruh; umrl je letos v Monakovem.

V Pragi, dne 10. maja 1901.

Zofka Kveder.

87 knjig, zvezkov in časopisov: 5 podarjenih in 82 zamenjanih; 26 čeških, 23 ruskih, po 12 srbskih in hrvatskih, po 4 slovenske in bolgarske, 2 poljski, po 1 madjarska, nemška, slovaška in srbska.

Veliko prosilcev se je v zadnjem času oglasilo za knjižna darila. Matica je ustregla vsem in prejela od njih pismene zahvale.

Ko se nekemu rokopisu določi presojevalec, drugemu pa nagrada, zaključí predsednik sejo po šestih zvečer.

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 17. maja.

— **Osebnosti.** Zapovednik III. voja foma Succovaty je prišel danes iz Gradca inspicirat ljubljansko vojaštvo. — Volonter v dež. bolnici v Ljubljani g. dr. Fran Raznožnik je imenovan sekundarijem.

— **Občinski svet ljubljanski** ima jutri, v soboto, ob 6. uri zvečer izredno sejo.

— **Napredni poslanci in skupna parlamentarna komisija za vse tri jugoslovanske skupine.** Zadnje dni se je čulo, da se je sprožila misel, ustanoviti skupno parlamentarno komisijo za vse tri jugoslovanske skupine v drž. zboru. Listi poročajo, da so slovenski napredni poslanci izrekli, da so pripravljeni, poslati v to komisijo svojega zastopnika, toda s pogojem, da dr. Šusteršič ne bo član te komisije niti načelnik slovenskega središča.

— **Pogačnik pred volilci.** Piše se nam iz Gorij: Iz „Slovenca“ smo izvedeli, da priredi v nedeljo naš poslanec g. Pogačnik tukajšnji shod volilcev. Prav radovedni smo, kaj nam bo poročal. Bržčas prihaja k nam za tegadelj, ker je državni zbor se resno poprijel železnice čez Karavanke in skozi Bohinj, kar je seveda za nas velikega pomena. Pripravljeni moramo biti, da se bo g. Pogačnik nekoliko pobahal in morda celo posredno ali neposredno namignil, da ima pri tem kolikor toliko zaslug. No, tega veselja mu ne bo nihče pokvaril, čeprav ve pri nas vsak pastirček, da spada g. Pogačnik mej najnedolžnejše poslance, ki tudi pri najboljši volji ne more ničesar za nas storiti, najmanj pa pri tako težkem vprašanju, kakor je naše železniško vprašanje. Kar se tiče železnice že dobro vemo, da sedi na Grimšičih tisti mož, ki je stvar za nas in sploh za Gorenjsko dobro izpeljal, če prav ne pripada katoliški stranki. Zanima nas pa nekaj drugega. Zanima nas, kaj bo Pogačnik povedal glede ustanovitve skupnega kluba za vse jugoslovanske poslance. Tudi Pogačnik je bil mej tistimi izdajalci, ki so rekli da ne marajo skupnega kluba, in ki so krivi, da so jugoslovanski poslanci razdeljeni na tri skupine ter vsled tega nimajo nikakega upliva. Prav tako nas pa zanima, kaj bo povedal Pogačnik o žlindri. Pri žlindri se je pokazalo, da je naša duhovniška stranka sleparska stranka. Pogačnika smo doslej vedno čislali kot osebno dostojnega moža; čudimo se pa, da še vedno sedi v ožlindranem klubu. Pozivljamo ga toraj, naj nam natančno razloži, kako je z žlindro. Predno pa začne o tem govoriti, ga pozivljamo, naj nam da svojo častno besedo kot slovenski mož in kot c. kr. oficir, da ne bo lagal in zavijal stvari, ampak povedal golo resnico, kakor se spodobi dostojnemu možu. Sodbo o žlindri naj potem prepusti nam volilec, kakor tudi sodbo o tem, če je spodobnega slovenskega moža in c. kr. oficirja dostojno, da je član ožlindrane stranke, in da stoji pod komando dr. Šusteršiča.

— **„Dubrovnik“ o aferi dr. Žlindre.** „Dubrovnik“ prijavlja izvrsten uvodni članek o obsodbi dr. Šusteršiča v državnem zboru. Spominjajoč se, da je bilo v dalmatinskem deželnem zboru s hrvatske strani na srbske pritožbe izrečeno načelo „u ratu kao u ratu“ pravi „Dubrovnik“: Osuda zastupniške kuće u Beču ne pogagja samo Dra Šusteršiča već i slovenačku klerikalnu stranku, ali ni nju samu već i njezine pokrovitelje, a u prvom redu ljubljanskoga biskupa Jegliča i sarajevskoga nadbiskupa Stadlera. Prigodom istupa Dra Tavčara iz hrvatsko slovenačkoga kluba, kazali smo o tome svoje mišljenje, i pokazali smo na konce, koji preko Sarajeva, Zagreba, Dubrovnika, Kotora sižu u Ljubljano. I Slovenski Narod upozorio je na te konce. Klerikalna mreža, kojom se htjelo zahvatiti sve južne Slavene, eto je na jednom kraju

probušana, hvala junačkom otporu slovenačkih liberalaca i čestitosti zastupničke kuće u Beču. Hoće li ovaj slovenački zdravi pokret naći odziva među Hrvatima? Na ovo pitanje teško je odgovoriti, jer je više ili manje sve hrvatske političare klerikalizam u svoja kola upregao. Taj fakt donekle i tumači pojavu socijalističke stranke u Hrvatskoj, kad slobodoume nema. Sa svijem velikohrvatskim sanjarijama ne će hrvatski političari moći na navijek zapriječiti, da i među njihove pristaše ne probiju slobodouma načela, samo neka paze, da uporno nazadnjaštvo njihovo ne pripremi zemljišta kakvoj nenarodnoj struji među istijem njihovim pristašama. Treba zapamtiti, da je prosvjetljenomu čovjeku ne samo teško već i odurno klerikalizmu robovati, i odatle današnji veliki protu klerikalni pokret u cijeloj Evropi. Mi stojimo na stanovitištvu Dra Tavčara, da je našem narodu, ma kojijem se imenom zvao, liberalna stranka neophodno potrebna, i da arč klerikalna struja, koja postoji u Kranjskoj, a i kod nas, ne služi nijednomu narodu na korist. Pri kraju ovoga članka, da se povratimo na onu riječ hrvatskoga zastupnika „u ratu kao u ratu“. Tako su valjda mislili i slovenački klerikalci, pa im je došao sudnji dan. Ko zna, putevi su provignjena nepoznati, da jednom ne dogie red, da se sudi i srbožderskijem političarima; ali onda ne će biti samo jedan Dr. Žlindra nego njih više

— v cestni odbor litijski je deželni odbor poklical gg. notarja Svetca in grašćaka Hrena.

— Poročila se je v torek v Begunjah na Gorenjskem gospdč. Mici Kollmannova, hčerka ljubljanskega veletržca g. Frana Kollmanna, z gosp. Ivanom Blincem, uradnikom ravnateljstva c. kr. priv. južne železnice na Dunaju.

— Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev XIII. glavna skupščina bo dne 25., 26. in 27. maja 1901. na Bledu. Vspored: I. V soboto, dne 25. maja. 1. Ob 3. uri popoldne: Seja upravnega odbora v šoli. 2. Ob 8. uri zvečer: Zborovanje delegacij pri Valtriniju. Vspored: a) Predsednik otvori zborovanje; b) poročilo tajništva o delovanju Zaveze in Zavezinih društev; c) poročilo računskih pregledovalcev za upravno leto 1899./1900. (§ 15. pos. r.); d) blagajniško poročilo; e) volitev treh pregledovalcev računov (§ 15. pos. r.); f) določitev letnih doneskov Zavezinih članov (§ 7. lit. a. Zav. pr.); g) volitev vodstva in upravnega odbora Zaveze (§§ 11. in 12. Zav. pr.); h) določitev vspeveda za glavno zborovanje (§ 24. Zav. pr.); i) določitev časa prihodnji XIV. glavni skupščini Zaveze (§ 22. Zav. pr.); j) predlogi in nasveti. Po zborovanju delegacij bo priateljjski sestanek v gostilni pri g. Peternelu, županu blejskem. II. V nedeljo, dne 26. maja. 1. Ob pol 7. uri zjutraj sestanek pri Petranu. 2. Ob 9. uri popoldne: Glavno zborovanje po vspevedu ki ga določijo delegacije, pri Valtriniju. 3. Takoj po glavnem zborovanju bo izvanredni občni zbor „Jubilejnega društva „Samopomoč“. Dnevni red: a) Predsednikov nagovor; b) prememba pravil po sklepu lanskega občnega zbora. 4. Ob 2. uri popoldne: Banket v Luisenbadu. Po banketu vožnja po jezeru in izlet na blejski grad. 5. Ob 8. uri zvečer: Zabavni večer pri Valtriniju. (Vabilo in vspeved se natisne posebe). III. V ponedeljek, dne 27. maja. Ob 10. uri popoldne izlet v Vintgar. Za glavno zborovanje so zglasene tale razprave: 1. Dosedanje smeri in bodoča naloga slovenskega jezikovnega pouka. Zglasila „Slovenska šolska Matica“. Poroča g. prof. dr. Fr. Ilešič. 2. Učitelj pospešuj domačo in narodovo vzgojo. Zglasilo „Pedagoško društvo v Krškem“. Poročevalec g. ravnatelj Ivan Lašajna. Stavil bo sledeče resolucije: a) Slovensko in istrsko hrvatsko učiteljstvo ustanovi in vzdržuj list za domačo in narodno vzgojo. b) Slovensko in istrsko hrvatsko učiteljstvo se posvetuj o upeljavi roditeljskih konferenc. 3. Novi poti k umetniški vzgoji mladine. Stavki: a) Naša izomika je odvisna preveč od knjig. b) Narava in izkušnja sta najboljši učiteljici. c) Mladina se preveč „poučuje“. d) Ljubezen do narave, gojenje čutil, vzgojitev roke in očesa. 4. Potreba in korist rokotvornega pouka za dečke v šolski dobi. Stavki: a) Veselje do delavnosti. b) V mladosti je treba začeti za poznejše življenje. Oboje zglasilo „Učiteljsko društvo za ormoški okraj“. Poročevalec g. zadržitelj Ant. Porekar.

— Slovenskega planinskega društva radovljiška podružnica združila z nedeljsko otvoritvijo nove poti čez Tnalo v Mojs strani popoldanski izlet k Peričniku. Opozorjamo tedaj vse p. n. člane in prijatelje „Slov. planinskega društva“, ki se dopoldanske slovesnosti udeležiti ne morejo, da jih pričakujejo jutranji izletniki opoldan pri „Šmercu“, da skupno odrinejo k slapu. Oba popoldanska vlaka iz Ljubljane in iz Trbiža dospeta na Dovje ob 2 uri 13 m in prav tako odhajata oba večerna vlaka iz Dovjega h kratki ob 6. uri 27 m. zvečer. Ker je Peričnik spomladi najmočnejši, pot do njega zložna in kratka, na dejati se je primerne udeležbe, a prav prijetelega majnikovega izleta v družbi slovenskih planincev.

— Akademično tehnično društvo „Triglav“ v Gradcu ima svoj II. redni občni zbor v soboto dne 18. t. m. ob 8. uri zvečer v društvenih prostorih s sledečim vspevedom: 1) Čitanje zapisnika zadnjega zborovanja. 2) Čitanje zapisnika br. društva „Slovenija“. 3) Poročilo odbora. 4. Proračun. 5. Poročilo revizorjev. 6. Poročilo klubov: a) sabljaškega, b) pravniškega kluba. 7. Ev. dopolnilna volitev v častni sod, (1 član) 8. Slučajnosti.

— Graška trgovska akademija. Trgovinsko ministrstvo se v poslednjem času živeje zanima za razvoj trgovinskih šol. Glede trg. akademij (višjih trg. šol) si prizadeva, da jim z ustanovitvijo 4. tečaja daje možnost, da lagleje zmagujejo veliko število učnih predmetov in dosežajo večje učne uspehe. Graška trg. akademija je mejtem dosegla, da se reforma uvaja korakoma, brez prenapetosti. Prvi razred nove organizacije (štiritirazredna trg. akademija) se bode torej odprl še le v septembru 1. 1902. Dne 15. septembra t. l. se bodejo vršili vsprejemi, oziroma premeščanja kakor doslej v prvi, drugi in tretji razred stare organizacije (trirazredne trg. akademije) Vsi že v zavod vsprejeti učenci in vsi dne 15. septembra t. l. v prvi (event. v drugi) razred vstopivši učenci obdrže pravico, da zapuste šolo po tretjem razredu kot absolventi. Pravica do letoletnega prostovoljstva je tem učencem zajamčena, kakor doslej. Pripravljalni razred pa se ne more več priklopiti na staro organizacijo, ker se dne 15. septembra 1902. l. ne odpre več stari prvi razred. Ministrstvo je dovolilo, da se dne 15. septembra 1901. l. odpre nov pripravljalni razred, ki se priklopi novi organizaciji. Ta pripravljalni tečaj ima namen sprejemati: Tujce, ki so sicer uspešno absolvirali kako spodnjo srednjo šolo, pa niso nemščine še v toliko zmožni, da bi mogli slediti pouku na trg. akademiji; gimnazijalci, ki so v 4. razredu padli v latinščini in grščini (a v nobenem drugem predmetu); realci ki so v 4. razredu padli v francoščini ali angleščini, (a v nobenem drugem predmetu); meščanski učenci, ki so sicer uspešno absolvirali šolo, a so dobili v enem ali večih predmetih samo „zadostno“ (genügend), („komaj zadostno“ ali pa „nezadostno“) izključuje tudi vsprejem v pripravljalni razred. Za te učence je važno to, da bodo štiritirazredne trg. akademije po vojnem zakonu uživale iste olajšave, ki jih imajo osemrazredne srednje šole. Meščanski učenci, ki v odhodnem spričevalu nimajo nobene nižje note, nego „dobro“, morejo, ako narede vsprejemni izpit iz algebre, računjenje in iz nemščine, vttopiti v prvi razred. Absolventom spodnjih srednjih šol ni delati nikakoršnjih vsprejemnih izpitov.

— Spomenik cesarici Elizabeti. V Trstu se je ustanovil poseben odbor, ki nabira prispevkov za napravo spomenika umorjeni cesarici Elizabeti. Sedež odbora je v Trstu v ulici Farneto št. 4.

— Pevsko društvo „Kolo“ v Trstu priredi meseca julija veliko narodno slavnost, na katero so vabljeni vsa slovenska pevstva društva. Tista društva, ki se hočejo te slavnosti udeležiti, naj se zglase do 21. junija pri odboru imenovanega društva.

— Jubilej stolne cerkve v Ljubljani. V sredo je bilo 200 let, kar se je začelo z zgradbo ljubljanske stolne cerkve.

— Napada. V Hradeckega vasi je delavec Leopold Jenko napadel godca Ivana Juvana in ga udaril po obrazu, da se mu je kri vtila iz nosa. Popred sta se bila v gostilni sprla. — V Spodnji Šiški je neki

črevljarski pomočnik napadel brivskega pomočnika Franceta Glavnika in ga na glavi precej ranil.

— Brivca okradel je krovca G., ko se je prišel brit k Josipu Bnkovniku v Kolodvorskih ulicah. Policija išče sedaj krovca G., ker je menda še več drugih tatvin izvršil.

— Havelok ukradel je posestniku pa norame Samuelu Hahnu v Lattermannovem drevoredu njegov uslužbenec Fr. Keuschnig, katerega je policija prijela in zaprla.

— Bicikel je bil ukraden včeraj zvečer knjigovodji T. Deklevi iz veže v gostilni „pri Figabirtu“. Tatvine sta sumljiva dva mlada dečka, ki sta bila v veži.

— Na cesti na južni kolodvor je danes ponoči neki kolesar padel v jamo, ki ni bila zadelana ne razsvetljena.

— Ukraden svinec. V noči od 14. na 15. t. m. je bil na Francovem nabrežju ukraden svinec, kateri je imela tamkaj ljubljanska plinovna družba, ker ga rabi pri pokladanju oevi v Špitalskih ulicah. Tatu so na sledu. Svinca je bilo 52 klg.

— Izgubljene reči. Nekje v mestu je izgubila neka trgovka dva zlata uhana — V Igriških ulicah je izgubila neka ženska zeleno torbico, v kateri je bila denarnica s 14 kronami. — Neka dama je izgubila, neznanu kje v mestu, zlat prstan z briljanti, vreden 300 kron.

— Zdravstveno stanje v Ljubljani. Tedenski izkaz o zdravstvenem stanju mestne občine ljubljanske od 5. do 11. maja kaže, da je bilo novorojencev 32 (= 47.52%) mrtvorojenec 1, umrlih 31 (= 46.03%), mej njimi jih je umrlo za škardlatico 2, za jetiko 5, za vnetjem sopilnih organov 2, vsled mrtvouda, 1, za različnimi boleznimi 21. Mej njimi je bilo tujcev 11 (= 35.48%), iz zavodov 16 (= 51.6%). Za infekcijskimi boleznimi so oboleli, in sicer za ošpicam 1, za škardlatico 4, za tifuzom 1 oseba.

* Nemoralen list in moralen preganjalec. Pater Kopf, ki je bil v torek v Ljubnu radi nenravnega vedenja in govorjenja do otrok v spovednici obsojen v 6 mesečno ječo, je bil strasten preganjalec svobodomiselnih listov. V spovednici je agitiral proti liberalnim in socialnodemokratskim listom ter jih nazival nemoralne. Ko ga je 13. februarja list „Arbeiterwille“ grajal radi njegovega škandaloznega vedenja, je Kopf poslal listu popravek temeljem priljubljenega § 19. tisk. z. Seveda je bil ves tisti „popravek“ grda laž. Kopfov zagovornik je proti obsodbi vložil ugovor, a ga nato hitro zopet umaknil. Kopf se je pač zbal novih razkritij!

* „Mučenik“, ki se smili — „Slovenec“. V šte. 104. dne 7. maja t. l. je prinesel „Slovenec“ tole notico: „Za spovedno molčečnost v — smrt. Meseca julija 1. 1894 bil je obsojen duhovnik v Lavalu na Francoskem Bruneau k smrti, ker se mu je potkalo, da je umoril duhovnika Fricota. Zatrjeval je svojo nedolžnost zaman. Sedaj poročajo francoski listi, da je v Nantesu umrla bivša služabnica duhovnika Fricota. Le ta je na smrtni postelji izjavila, da je s pomočje neke druge osebe umorila Fricota. Njeno prvo delo po umoru je bilo, da je šla k duhovniku Bruneau in se mu spovedala svojega strašnega dejanja. S tem je Bruneaua s spovedno molčečnostjo zavezala, potem pa spretno proti njemu nagromadila toliko obtežljivih dokazov, da je duhovnika Bruneaua sodišče obsodilo v smrt. Bruneau je res moral umreti na šafotu, ne da bi z besedico izdal spovedno molčečnost. Umevno je, da vzbuja to odkritje povsod velikansko senzacijo. Tak je katoliški duhovnik!“ — Tako „Slovenec“. Sedaj pa poročajo francoski in drugi listi, da se je izkazala ta romantična povest o mučeniku Bruneau kot najpredrznjša — klerikalna laž. Tista bivša služabnica umorjenega Fricota imenovan Jeanette, še ni umrla ter je njena izpoved docela izlagana. Izkazalo se je, da je bil abbé Bruneau velik pijanec babjek in samogoltnjež, ki je svojega tovariša, abbéja Fricota res umoril, o čemer francoska duhovščina, na čelu ji nadškof Lavalski, nikdar ni dvomila, nego je potrdila iznova, da je zadela morilca duhovnika zaslužena kazen.

* Čudne govorice. Iz Belegrada se razširjajo čudne skoraj neverjetne govorice. Poroča se namreč, da kraljica Draga ni bila v drugem stanju, nego je

kralja le varala ter hotela podtakniti otroka svoje sestre. Ruski, iz Moskve došli gynaekolog pa je to kraljicino spletko razkrijl. Kraljica Draga je baje kralju priznala svojo laž in ga na kolenih prosila odpustjanja, a kralj se hoče ločiti. Ruski poslanik in ruski generalni konzul sta odpotovala iz Belegrada brez slovesa.

* Gora se je odtrgala. Iz Potenze poročajo: Vas Acerenza je porušena, ker se je tam odtrgal velikanski kos gore. Več hiš je docela razbitih. Oblastva so poslala vojaške čete na kraj nesreče. Doslej so izkopali 15 mrtvecev.

Književnost.

— „Popotnik“. Pedagoški in znanstven list ima v šte. 5. tole vsebino: Dr. Janko Bezjak: Slovniški pouk in čitanka v ljudski šoli. Fr. Ilešič: O pouku slovenske slovsstvene zgodovine. Dr. Jos. Tomišek: Nekaj o šolskem zdravništvu. Žalčanov: Več Lavtarja! A. Vogrinec: Malenkosti o risarskem pouku v Pulko: Risanje v ljudski šoli. Iv. Šega: Pedagoški utrinki. Razgled. Listek 159. — Pedagoški paberki 160. — Kronika.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj 17. maja. Prva seja delegacij bo v ponedeljek ob 11. uri popoldne.

Dunaj 17. maja. Danes se začne v proračunskem odseku razprava o budgetnem provizoriju. Pričakuje se, da se vname večja politična razprava. V debati bosta podala dr. Stransky v imenu Čehov in Robič v imenu Slovencev posebni politični izjavi.

Dunaj 17. maja. V odseku za vodne stavbe je finančni minister danes izjavil, da zahteva od posameznih dežel 20% prispevka. Razprava se je vsled tega pretrgala in se je sešel pododsek. Dela se na to, da se sklene kompromis, tako da bi dežele prispevale 15%.

Belgrad 17. maja. Ruski zdravnik in francoski zdravnik, ki pozna kraljico Drago še izza časa, ko je bila pri kraljici Nataliji dvorna dama, so včeraj vnovič najnatanejšje preiskali kraljico Drago in protokolarčno konstatirali, da ni v blagoslovljenem stanju. Srbski listi trde, da so le izrekli, da sedaj ni pričakovati, da bi kraljica rodila, slučaj pa je tak, da je mogoče, da rodi kraljica kvečjemu v štirih mesecih.

Belgrad 17. maja. Uradoma se razglašja, da so ruski in francoski zdravniki izrekli, da ni pričakovati, da bi kraljica Draga sedaj rodila. O tem je bil diplomatski kor uradoma obveščen.

Belgrad 17. maja. Ruski zdravnik Sekirev je kralju in ministrskemu predsedniku naravnost povedal, da sploh nikdar ni verjel, da je kraljica Draga v blagoslovljenem stanju in da to sedaj še manj verjame. Ruski in francoski zdravniki so danes odpotovali. Mesto njiju sta bila poklicana neki zdravnik z Dunaja in neki zdravnik iz Bukurešta. Vsa stvar je zadovoljila značaj velikanskega škandala in zbuja kolosalno senzacijo. V kraljevskem konaku so se zadnje dni baje primerile jako čudne stvari.

London 17. maja. Poročila iz Newporta, Rosmeada in Cradocka potrjujejo, da so Buri novič vdrli v Kapsko ozemlje. Dewet stoji blizu Züürberga.

London 17. maja. Vojni minister je naznanil parlamentu reformo vojaške organizacije v tem smislu, da se ustanovi neka stalna vojska.

Zahvala.

Slavna kranjska hranilnica blagovolila je podeliti za napravo vodnjaka pri tukajšnji šoli 200 kron. Za ta velikodušni dar se podpisano šolsko vodstvo tem potom najtopleje zahvaljuje.

Šolsko vodstvo v Vel. Poljanah dne 15. maja 1901.

And. Cvar, šol. vodja.

Slovenci in Slovenke! Ne zabite družbe sv. Cirila in Metoda!

Proti zobobolu in gnjilobi zob

izborna deluje

antiseptična

Melusina ustna in zobna voda

utrdi dlesno in odstranjuje neprijetno sapo iz ust.

Cena 1 steklenici z rabilnim navodom 50 kr.

Zaloga vseh preizkušenih zdravil.

Po pošti razpošilja se vsak dan dvakrat.

Jedina zaloga (28-20)

dež. lekarna M. Leustek, Ljubljana

Rosljeva cesta št. 1, zraven mesarskega mostu.

Umrlji so v Ljubljani:

Dne 11. maja: Marija Keber, posestnica, 67 let, Ulice na Grad št. 3, srčna hiba.

Dne 12. maja: Marija Rupar, tovarniška delavka, 27 let, Cesta na Loko št. 22, jetika.

Dne 13. maja: Marija Hlavka, učiteljica, 49 let, Gosposke ulice št. 4, spridenje trebušnih del. — Mihael Gradišek, mestni delavec, 68 let, Karolinska zemlja št. 15, ostarelost. — Ana Kregar, pasarjeva hči, 4 leta, Poljanska cesta št. 8, jetika.

Dne 14. maja: Ivan Jugovic, sprevodnikov sin, 2 leti, Marije Terezije cesta št. 11, skratica. — Ivana Strohmayr, uradnikova vdova, 88 let, Marije Terezije cesta št. 6, ostarelost. — Terezija Sever, mizarjeva hči, 24 let, Gradaške ulice št. 22, jetika.

Dne 15. maja: Ivan Borštnik, vpok. naduč. 70 let, Zvezdarske ulice št. 4, mrtvoud. — Marija Colarič, gostinja, 84 let, Radeckega cesta št. 11, ostarelost. — Ludovika Lavrin, del. hči, 1 leto 10 mes. Rimska cesta št. 21, jetika.

V deželni bolnici:

Dne 9. maja: Jernej Kozel, gostač, 75 let, ostarelost. — Ivan Borštnar, dninar, 53 let, naduha.

Dne 11. maja: Peter Lakner, posestnik, 42 let, jetika.

Dne 12. maja: Anton Gregorin, kajžar, 18 let, tuberkuloza. — Helena Šraj, gruntarjeva žena, 23 let, jetika.

Dne 13. maja: Barbara Jančar, dninarica, 30 let, božjast.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 806,2 m. Srednji srčni tlak 736,0 mm

Maj	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura v °C	Vetrovi	Nebo	Morina v 24 urah
15	9. zvečer	735,0	13,0	sl. svzhod	del. obláč.	0,8 mm.
16	7. zjutraj 2. popol.	733,9 731,7	9,2 21,1	sl. szahod sl. jug	megla jasno	1,9 mm.
"	9. zvečer	732,5	12,4	sl. vzhod	pol. obláč.	
17.	7. zjutraj 2. popol.	732,9 732,6	11,0 17,6	sl. jzahod sl. svzh.	oblačno sk. obláč.	

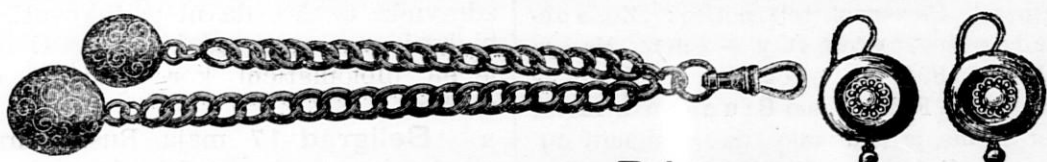
Srednja temperatura srede in četrtka 13,3° in 14,2°, normale: 14,0° in 14,2°.

Dunajska borza

dne 17. maja 1900.

Skupni državni dolg v notah	98,55
Skupni državni dolg v srebru	98,10
Avstrijska zlata renta	117,80
Avstrijska kronrska renta 4%	97,45
Ogrska zlata renta 4%	117,45
Ogrska kronrska renta 4%	92,95
Avstro-ogrsko bančne delnice	1874 —
Kreditne delnice	695,50
London vista	240,47 1/2
Nemški državni bankovci za 100 mark.	117,52 1/2
20 mark	23,50
20 frankov	19,10
Italijanski bankovci	90,55
C. kr. cekini	11,32

Najnižje cene! Solidna postrežba!

Primerna

birmanska darila!

Največja in bogata zaloga zlatih, srebrnih in nikelnastih ur in verižic, zapestnic, uhanov, ovratnih verižic, broš, srčkov, prstanov i. t. d.

Priporočujoč svojo bogato izbero, vabim uljudno slavno občinstvo na obilen obisk in ogled.

Z velespoštovanjem (998-3)

Fr. Čuden

urar in trgovina vsakovrstne zlatnine in srebrnine
Ceniki brezpačno, tudi po pošti.

Samo malo časa v Ljubljani

v Lattermannovem drevoredu razstavljen:

* Lijka veliki historični mehanski *

muzej in panoptikum

v katerem so umetniška dela modelirske umetnosti in mehanike, izdelana v zgodovinskih in mitoloških voščeni figurah v življenski velikosti, elegantno in dragoceno opremljene, kakoršne se tukaj še niso kazale.

Vsak dan odprto od 9. ure naprej.

Vstopnina 15 kr. Vojaki do narednika in otroci 10 kr.

Stanovanje

v I. nadstropju s 5 sobami in pritiklinami na Turjaškem trgu št. 8 se odda s 1. avgustom t. l.

Več v upravitelstvu „Slov. Naroda“ ali pa pri ravnateljstvu mestnega učilniškega zakupa na Dunajski cesti št. 31. (1067-1)

(1050-2)

Pozor!

Vse vino, kar ga imam v kleti, prodam po katerikoli ceni, ker se moram vrniti domu v Dalmacijo ter opustim svojo trgovino.

Priporočam se gospodom vinskim trgovcem in gostilničarjem. Dobi se me vsaki dan dopoldne od 9.—11. ure v Bohoričevi ulici 5.

Izvod iz voznega reda

veljaven od dne 1. maja 1901. leta.

Odhod iz Ljubljane juž. kol. Proga čez Trbiž. Ob 12. uri 24 m po noči osonni vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Inomost, Monakovo, Ljubno, čez Selzthal v Ausse, Solnograd, čez Klein-Reifing v Steyr, v Linc čez Amstetten na Dunaj. — Ob 7 uri 5 m zjutraj osonni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno, Dunaj, čez Selzthal v Solnograd, Inomost, čez Amstetten na Dunaj. — Ob 11. uri 51 m dopoldne osonni vlak v Trbiž, Pontabel, Beljak, Celovec, Ljubno, Selzthal, Dunaj. — Ob 4. uri 6 m popoldne osonni vlak v Trbiž, Beljak, Celovec, Franzensfeste, Ljubno, čez Selzthal v Solnograd, Lend-Gastein, Zell ob jezeru, Inomost, Bregence, Curih, Genevo, Pariz, čez Klein-Reifing, v Steyr, Linc, Budejevic, Plzen, Marijine vane, Heb, Francove vane, Karlove vane, Prago, Lipsko, čez Amstetten na Dunaj. — Ob 10. uri ponoči osonni vlak v Trbiž, Beljak, Franzensfeste, Inomost, Monakovo. — Proga v Novo mesto in v Kčevoje. Osonni vlaki: Ob 7. uri 17 m zjutraj, ob 1. uri 5 m popoldne, ob 6. uri 55 m zvečer. — Prihod v Ljubljano juž. kol. Proga iz Trbiža. Ob 3. uri 25 m zjutraj osonni vlak z Dunaja čez Amstetten, Monakovo, Inomost, Franzensfeste, Solnograda, Lince, Steyra, Ausseea, Ljubna, Celovca, Beljaka. Ob 7. uri 12 m zjutraj osonni vlak z Trbiža. — Ob 11. uri 16 m dopoldne osonni vlak z Dunaja čez Amstetten, Karlovih varov, Heba, Marijinih varov, Plznja, Budejevic, Solnograda, Lince, Steyra, Pariza, Geneve, Curiha, Bregence, Inomosta, Zella ob jezeru, Lend-Gasteina, Ljubna, Celovca, St. Mohorja, Pontabla. — Ob 4. uri 38 m popoldne osonni vlak z Dunaja, Ljubna, Selzthala, Beljaka, Celovca, Monakova, Inomosta, Franzensfesta, Pontabla. — Ob 8. uri 51 m zvečer osonni vlak z Dunaja, Ljubna, Beljaka, Celovca, Pontabla. — Proga iz Novega mesta in Kčevoje. Osonni vlaki: Ob 8. uri 44 m zjutraj, ob 2. uri 32 m popoldne in ob 8. uri 48 m zvečer. — Odhod iz Ljubljane drž. kol. v Kamnik. Mešani vlaki: Ob 7. uri 28 m zjutraj, ob 2. uri 5 m popoldne, ob 6. uri 50 m in ob 10. uri 25 m zvečer, poslednji vlak le ob nedeljah in praznikih. — Prihod v Ljubljano drž. kol. iz Kamnika. Mešani vlaki: Ob 6. uri 49 m zjutraj, ob 11. uri 6 m dopoldne, ob 6. uri 10 m in ob 9. uri 55 m zvečer, poslednji vlak le ob nedeljah in praznikih. (4)

Zahvala.

Za došle nam vsestranske dokaze srčnega sočutja povodom boleznii in smrti našega prebivalca soproga, oziroma brata in strica, gospoda

Mihaela Pesjak-a

posestnika in trgovca

kakor tudi za mnogobrojno spremstvo dragega ranjcega k večnemu počitku, izrekamo vsem prebivalcem kamnogoriškimi, kakor tudi preč. duhovščini, slav. občinskemu odboru, slav. šolskemu vodstvu, slav. prostovoljnemu gasilnemu društvu, gg. pevcem ter vsem udeležencem iz Kroke, Radovljice, Mošenj, Podnarta in drugod ter slav. posojilnici radovljiški za podarjeni venec najsrčnejšo zahvalo.

V Kamni gorici, 14. maja 1901.

(1063)

Zalujoči ostali.

Zahvala.

Povodom prebitke izgube iskreno ljubljene sina in brata, gospoda

Josipa Zupančič-a

stud. iur.

došlo nam je toliko dokazov pravega sočutja, da nam ni mogoče vsakemu posebej izrekati svoje zahvale.

Posebno nas veže dolžnost, izreči najglobljejo zahvalo prečastitemu g. župniku Iv. Müller-ju, gg. bogoslovcem za ginljivo petje, prelag. gosp. sod. svetnika dr. Pekolj-u, akad. društvu „Slovenija“, vsem darovalcem prekrasnih vencev ter vsem prijateljem in znancem za tolažilno sočutje in ogromno udeležbo pri pogrebu, s katero so tako naglo preminolemu rajnemu izkazali zadnjo čast.

Zalujoča rodbina.

(1059)

Izjava.

Podpisani obžaluje in preklicuje s tem vse žaljive besede, katere je govoril povodom revizije občinskih računov dne 15. in 16. aprila t. l. proti deželnemu tajniku gosp. dr. Fran Zbašniku.

Spod. Gorje, dne 14. maja 1901.

(1038)

Vinko Jan.

Gostilna „pri novem svetu“

Marije Terezije cesta št. 14.

V nedeljo, dne 19. maja 1901

KONCERT

meščanske godbe

na izdatno olepšanem vrtu.

Začetek ob 3. uri.

Vstopnina prosta.

Na vrtu sta salon in kegljišče.

Točil bodem izvrstna pristna vina in Kollerjevo marčno pivo ter skrbel za dobra jedila in točno postrežbo.

Za mnogobrojni obisk se priporoča z odličnim spoštovanjem

(1062-1)

Valentin Mrak, gostilničar.

Kegljišče je za nekaj dni v tednu družbam na razpolago.

Razglas.

S tem se odvarja XXII. kralj. ogr.

državna blagotvorna loterija

katere čistilni dobiček se po sklepu Nj. c. in kr. apost. Veličanstva vporabi za dobrotelne in splošno koristne namene.

Ta loterija ima vsega skupaj 7691 dobitkov, ki po igralnem načrtu skupno znašajo 365.000 kron, in sicer:

1 glavni dobiček	— 150.000 kron	10 dobitkov	— — — 1000 kron
1 „	— 50.000 „	20 „	— — — 500 „
1 „	— 20.000 „	50 „	— — — 100 „
1 „	— 10.000 „	100 „	— — — 50 „
2 dobitka	— — — 5.000 „	1000 „	— — — 20 „
5 dobitkov	— — — 2.000 „	6500 „	— — — 10 „

Žrebanje bo nepreklicno dne 28. junija 1901. — Vsaka srečka velja 4 krone.

Srečke se dobivajo: pri kralj. ogr. loterijskem ravnateljstvu v Budimpešti (IX. Csepelrakpart, carinsko poslopje) proti prej vposlanemu kupnemu znesku s pošto nakaznico ter pri vseh poštnih, davčnih, carinskih merosodnih in solnih uradih, na vseh železniških postajah, pri večini tobačnih trafik ter menjalnic, kakor tudi v loterijskih kolekturah.

Budimpešta, dne 2. januarja 1901.

(911-3)

Kralj. ogr. loterijsko ravnateljstvo.

